

N:o 306.

Af Herr Friherre J. Liljencrantz: Om öfverflyttande till Riksgäldskontoret af vissa till statsverket hörande fonder.

Svårligen läser kunna nekas, att det föga öfverensstämmer med den enkelhet och reda, som bör utgöra en af de första grundsatserna i Statens hushållning och förvaltning, att, under det att största delen af Statens årliga utgifter bestridas genom årliga af Riksdagen beviljade anslag, en annan del utgår från särskilda, enkom anvisade fonder, hvilkas tillkomst visserligen låter historiskt förklara sig, men hvilkas fortfarande tillvaro derigenom på intet sätt blifver mera berättigad. Men icke nog med att detta förvaltningssätt ur formel synpunkt icke kan försvaras; det ligger i öppen dag att detsamma tillika är i finansielt och statsekonomiskt hänseende en ren orimlighet, eller hvad skall man säga derom, att, under det att Staten å ena sidan söker att uppskrufva sina tillgångar så högt som möjligt, och när icke heller detta hjälper, låna sig fram, den å andra sidan gör sig besvär att förvalta en hel mängd fonder, i hvilka den lägger räntor på räntor, dock oftast lägre än den den betalar, och sålunda på samma gång lånar och kapitaliserar. Så länge representationen sammanträdde endast hvar femte eller hvar tredje år, kunde man möjligen deri finna ett skäl för dylika fonders bibehållande, enär plötsligt ökade behof då icke alltid skulle kunnat med önskvärd skyndsamhet fyllas, men numera, sedan Riksdagens årliga återkommande undanröjt denna olägenhet, har äfven detta skäl förlorat sin giltighet.

Kongl. Maj:t synes för öfrigt sjelf benägen att frångå den origtiga väg, hvarpå man i ifrågavarande hänseende befinner sig. Det är nemligen med tillfredsställelse man af den Kongl. Propositionen inhemtar, att Kongl. Maj:t föreslår, att till Riksdagens disposition öfverlemna såväl Skogsplanteringskassan och Ekplanteringsfonden som den s. k. Christianstads

stianstads läns flygsandsplanteringsfond, mot det att i deras ställe erforderliga anslag å Sjunde Hufvudtiteln uppföras. Härmed är emellertid endast det första steget taget i den riktning jag här antydt, och får jag därför på de skäl jag anfört föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att ytterligare följande fonder, hvilkas sammanlagda behållning redan vid 1866 års slut uppgick till icke mindre än 2,000,309 Riksdaler 50 öre, skola till Riksgälds-kontoret öfverlemnas, för att i dess rörelse ingå nemligen:

En-per-mille-Fonden, Förenade mötespassevolansfonden, Trosspassevolansfonden, Volontärvakansmedelsfonden, Norrbottens hästjägaresquadronsfond och Allmänna beväringsskattfonden, samt att de utgifter, som ur dessa fonder bestridas, betäckas genom å allmänna Riksstaten uppförda årliga anslag.

Jag öfvergår i sådant afseende till hvar och en af dessa fonder särskildt:

1:o. En-per-mille-fonden.

Denna fond grundar sig, som bekant, på Kongl. Förordningen den 22 Maj 1794 och Kongl. Brevvet den 18 September samma år, hvarigenom, i sammanhang med den staden Göteborg förunnade nederlagsfriheten för utländskt gods, bestämdes, att vid inkommandet och utgåendet till och från staden af dylikt gods, en-per-mille af varornas värde skulle erläggas till bildande af en fond för allmänna byggnader i Göteborg, hörande till militärbehof och stadens försvar. Ifrågavarande afgift har i följd af den förnyade nederlagsförordningen af den 5 Maj upphört, och fonden har sedermera vext endast genom räntor på utgifna lån. Dess nettobehållning utgjorde vid 1866 års slut 60,500 R:dr 24 öre.

Denna fond synes böra utan vidare till Riksgälds-kontoret öfverlemnas.

2:o. Förenade mötespassevolansfonden.

Sedan vid 1840—41 årens riksdag i sammanhang med fattadt beslut, att den på 15 års tid af rust- och rotheållare vid indelta armén åtagna och från 1830 års början utgångna mötespassevolansafgiften till

Kronan för manskapets underhåll och sjukvård under möten, marscher och mönstringar, skulle med 1841 års början upphöra och anslag till indelta arméens vapenöfningar å Riksstaten uppföras, Rikets Ständer jemväl beslutat, att till Kongl. Maj:ts fria disposition öfverlemnas den af besparingar bildade så kallade nya mötespassevolansfonden att gemensamt med den gamla och 1829 års mötespassevolansfonderna efter Kongl. Maj:ts godtfinnande användas för behof, hvilka redan af dessa tillgångar fylldes och vidare kunde uppkomma i och för så väl värfvade som indelta arméens vapenöfningar och dermed gemenskap egande utgifter, förordnade Kongl. Maj:t genom Bref den 24 Juli 1844, att berörda 3:ne mötespassevolansfonder skulle till en enda fond förenas, *under förbehåll att Rikets Ständers och deras revisorers granskningsrätt ej jinge utsträckas till inskränkning af Kongl. Maj:ts rätt, att enligt Rikets Ständers eget uttryckliga förklarande om de sammanslagna fondernas användande efter godtfinnande förordna.*

Beträffande denna fond, hvars nettobehållning vid 1866 års utgång utgjorde 480,273 R:dr 99 öre, föreslår jag, att Riksdagen måtte besluta, att ifrågavarande fond till Riksgälds-kontoret öfverlemnas mot det att, under enahanda dispositionsrätt för Kongl. Maj:t som hittills, å Riksstatens Fjerde Hufvudtitel ett anslag uppföres, som svarar emot medeltalet af sednaste fem års ränteinkomster.

3:o. Trosspassevolansfonden.

Beträffande denna fond beslöto Rikets Ständer vid 1850—51 års riksdag, att vederbörande rusthållares i berörda hänseende åtagna afgifter skulle till Statsverket ingå, hvaremot såsom ersättning för dessa å Riksstatens Fjerde Hufvudtitel uppfördes ett ännu kvarstående belopp af 26,520 R:dr R:mt årligen för trossens underhållande under fred.

I afseende på denna fond, hvars nettobehållning vid 1866 års utgång utgjorde 341,033 R:dr 64 öre, föreslår jag att densamma till Riksgälds-kontoret öfverlemnas och det nuvarande å Riksstaten uppförda beloppet, 26,520 R:dr R:mt, såsom årligt förslagsanslag å Fjerde Hufvudtiteln uppföres.

4:o. Volontärvakansmedelsfonden.

Denna fond har uppkommit genom vakansafgifter för de 8 nummer vid hvarje regemente, som få vara vakanta till bildande och underhållande af densamma. Den är afsedd för underbefällets bildning vid underofficers- och korporalskolor, hvarjemte de tillfälliga besparingar, som kunna uppkomma å vakansafgifterna för de till volontärers aflöande anslagna rust- och rotehållsnummer, ingå till samma fond.

Denna fond, hvars behållning vid 1866 års utgång utgjorde 305,981 R:dr 33 öre, föreslår jag måtte till Riksgälds-kontoret öfverlemnas och i dess ställe å Fjerde Hufvudtiteln uppföras ett årsanslag, till beloppet motsvarande medeltalet af de 5 sednaste årens utgifter för det med fonden afsedda ändamål.

5:o. Norrbottens hästjägaresquadronsfond.

Denna fond, från hvilken, på grund af Kongl. Brevet den 30 September 1851, aflönings- och beklädnads- m. fl. kostnader för det i Hernösand förlagda batteriet af Svea artilleri-regemente utgå, egde vid 1866 års utgång en behållning af 223,038 R:dr 78 öre och föreslår jag, att densamma till Riksgälds-kontoret öfverlemnas, och på Fjerde Hufvudtiteln och Svea artilleri-regementes stat uppföres ett anslag, motsvarande medeltalet af de sednaste fem årens utgifter för ofvanberörda i Hernösand förlagda batteri.

6:o. Allmänna beväringss-fonden.

Kongl. Kungörelsen den 13 November 1860 stadgar, som bekant, en afgift af 100 R:dr R:mt för hvarje beväringssyngling, som vill vinna befrielse från vapenöfning i fredstid, och genom dessa afgifter har bildats denna fond, hvarmed afses en ytterligare utbildning af beväringssinrättningen.

Fondens behållning utgjorde redan vid 1861 års slut 106,196 R:dr 25 öre och hade på de första fem åren, eller till 1866 års utgång, redan vext till det ansenliga beloppet af 589,481 R:dr 52 öre. Jag föreslår beträffande denna fond,

att den till Riksgälds-kontoret öfverlemnas; att de ofvanberörda afgifterna bland statsinkomsterna upptagas; samt att för de utgifters bestridande, hvilka med fonden afsetts, å Fjerde Hufvudtiteln uppföres ett anslag, motsvarande medeltalet af de fem senaste årens ur fonden bestridda utgiftsbelopp.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1869.

Johan Liljencrantz.